

חוברת לימודים שבועית

כתה ז'
תשע"ט

נערך ע"י הרב דוד ויג

פניני הפרשה

פרשת זיית שרה

ויהיו זיית שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני זיית שרה (כג א)

בפרשה זו רבו התמיהות

א. מדוע התורה מנתה שני חיי שרה שלא מצינו כן בשאר האמהות?

ב. מדוע כפלה התורה שני חיי שרה, ופ"י רש"י כולן שווין לטובה, ועדיין צריך להבין מה טעם ספרה לנו זאת התורה שכולם שווין לטובה ולא מצאנו כן במקום אחר?

ג. כתוב לבכותה בכף קטנה, וכתב בעל הטורים בגלל שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה, ומדוע סיפרה זאת לנו התורה?

ד. ורש"י כתב על "לספוד לשרה ולבכותה", נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שע"י בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרוחה נשמתה ממנה ומתה. וצריך להבין הרי יותר מתאים לכתוב זאת על מיתת שרה, ומדוע מוזכר מדרש זה על ההספד עליה?

ה. ובכלל איך יתכן שע"י העקדה נגרמה מיתת שרה, הרי, "שומר מצוה לא ידע דבר רע" ואיך יתכן שמניסיון קדוש כזה יצא דבר רע?

ו. הרי שרה היתה במדרגת נבואה גבוהה יותר מאברהם ואיך אברהם ויצחק עמדו בניסיון, ושרה ששמעה מזה פרוחה נשמתה?

ומבואר בספר "נתיבות שלום" מהאדמו"ר מסלונים זצ"ל שכמו שיש יצר הרע שמפריע לפני עשיית מצוה למנוע מיהודי שלא יקיים המצוה. יש גם שטן לאחר התגברות על היצר שרוצה לקחת ממנו את מה שהשיג, וזהו מה שאנו מבקשים

פניני הפרשה

"והסר שטן מלפנינו-לפני המצוה, ומאחרינו-לאחר המצוה".

משום כך לאחר שראה השטן שאברהם התגבר גם על נסיון העקדה. חיבל תחבולה חדשה כדי להכשילו, שידע השטן שהגיע זמנה של שרה להסתלק מהעולם, וסבב כך שבהגיע זמנה יבשרו לה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, ופרחה נשמתה. וזאת כדי שיחשבו כל העולם וכן אברהם שמתה בגלל בשורת העקדה, כדי לבלבל את אברהם שיתחרט על מעשהו. אבל באמת שלא נסתלקה באמצע ימיה, כי אז בדיוק נשלמו ימי חייה והגיע זמנה למות. ולכן כתבה התורה "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", לומר שזה היה הזמן הקצוב לה לחיות, וכפל לומר "שני חיי שרה" להזגיש שאלו השנים הקצובות לחייה, ולכן נסמכה מיתת שרה לעקדת יצחק, שהשטן רצה שיראה כאילו מבשורת העקדה מתה. ואברהם עמד גם בניסיון הזה. ולכן לא בכה עליה אלא מעט כדרך שבוכים על זקנים, ולא כמו שבוכים על אסון שקורה כאשר אדם מת בחצי ימיו

ויבא אברהם לספוד לשרה (כג ב')

מהיכן בא?—מהר המוריה. (מדרש)

כאשר הספיד אברהם את שרה וביקש לספר את מעלותיה, ציין את מעשה העקדה שהיה על הר המוריה. אם היא חינכה בן כזה, המוכן למסור נפשו מתוך שמחה, אפשר להבין עד היכן מעלותיה.

וזהו מה שאומר המדרש: "מהיכן בא" – מאיזו נקודה בפרשת – חייה נגש אברהם להספידה? על איזו פעולה התעכב במיוחד? והתשובה היא: "מהר המוריה" – מהמאורע שנתרחש על הר המוריה: זה שימש לו חומר להספדו....

פניני הפרשה

בכסף מלא יתננה לי (כ"ג ט)

חז"ל דרשו שאברהם אבינו מצא את מערת המכפלה מלאה בכסף וזהב. ואמר הגאון רבי כלפאני הכהן מגרבה זצ"ל. שאולי נבואה נזרקה כאן מפי אברהם שאמר "בכסף מלא יתננה לי", כלומר שבמערה תמצא מלא כסף. ומכאן נלמד כי אפי' שנראה כאילו ויתר אברהם על ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, אך למעשה זכה בכפל כפליים. וכל המוותר עבור מצווה – יזכה בה וגם כל חסרונו יתמלא שבעתיים. ולא עוד אלא יופתע בשכרו הרב. סיפור ידוע על מארי סאלם יהודי תימני שעסק בצורפות ולא ראה ברכה בעמלו עד שהגיע ממש לפת לחם. בלב כואב הלך לחנותו ובדרך ראה שני נערים ערבים רבים על אבן צבעונית, מורטים זה את שערו של זה. עבר שם שר ערבי רכוב על סוסו וצעק עליו: מדוע אתה לא מפריד ביניהם? ענה ביראת כבוד "איני יודע של מי האבן ומי מהם צודק" צווה השר: "תן פרוטה לזה ופרוטה לזה, וקח מהם את אבן המריבה". חשכו עיניו: שתי פרוטות היו כל רכושו, לא יישאר לו לקנות מעט קמח לצהרים. אך אין ברירה, הרי לא יסתכן בשבטו של השר. העניק לכל אחד מהם פרוטה וטמן את האבן בכיסו. עכשיו ליבו כאב כפליים פתח את חנותו, ישב לשולחנו והוציא את האבן מכיסו. הביט בה בדיכאון, בגללה יישאר רעב. לפתע עבר סוחר ערבי העיף מבט באבן התקרבה. התכופף ושאל: בכמה תמכור לי? חייך מארי סאלם ואמר "נקוב מחיר". ענה הסוחר: עשרים אלף זהובים, שאלו היהודי: מה אתה עושה ממני צחוק? השיב הסוחר: יותר משלושים לא תקבל. ענה מארי: תתפלא לשמוע לבסוף הסכים האיש לקנות בשלושים ושבע אלף. "עכשיו, שהאבן אצלי, יכול אני

פניני הפרשה

לספר לך שקניתיה במחיר מציאה....."אמר הסוחר הערבי ברוב חשיבות.ענה לו מארי סאלם "עכשיו שהכסף אצלי,יכול אני לספר לך שקניתיה בשתי פרוטות.....". והסוחר הערבי קרס תחתיו כי אחזו השבץ

(אבותינו סיפרו לנו)

השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה (כג יא)

המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" כאומר שלא עלה בדעתו לבקש כלל כסף עבור המערה, ואפילו בנדיבות מציע את כל השדה בנוסף על המערה ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר: "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובנך מה היא" כרומז שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ נאמר "וישקול אברהם לעפרון וגו'" ועפרון מקבל ברצון את הכסף. ולא סתם כסף אלא עובר לסוחר שהוא בערך גדול מכסף רגיל.

להבנת העניין מביא הסבא מקלם זצ"ל את המעשה הידוע אודות הויכוח בין ר' יונתן אייבשיץ לחכמי אומות העולם. הם טענו שאפשר ללמד בע"ח נימוס ודרך ארץ, ולהפוך את טבעם שינהגו כבני אדם. לעומתם טען ר' יונתן שדבר זה אינו אפשרי, ואי אפשר להפוך את טבעי בעלי חיים. רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, והחלו ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המיועד להציג הצלחתם באילוף החתול. התקבצו קהל רב כדי לראות את "החתול המלומד", ואכן בשעה היעודה נכנס החתול על שני רגליו והחל לשמש כמלצר, סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר ואמרו שאכן החכמים

פניני הפרשה

צודקים.

באותו רגע הוציא ר' יונתן קופסת טבק מכיסו ופתחה, ועכבר קטן זינק ממנה, כיון שראה החתול את העכבר מיד השליך מיידיו את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד כולם הודו לר' יונתן אייבשיץ שגם אמנם אפשר ללמד בע"ח דברים מסוימים, אבל את טבעם לא ניתן לשנות.

כך גם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאולף) אבל לאחר דבריו הראשונים שבהם הציע לאברהם את השדה עם המערה חינם אין כסף, חוזר אברהם ואומר לו: "נתתי כסף השדה קח ממני" כלומר אברהם מחזיק את הכסף ביזו ואומר לו: "קח הממון". כיון ששמע עפרון את צלצול הכסף – ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם – מיד נהפך לאיש אחר, משליך מעליו את כל גינוני התנהגות היפה שנקט ההם. ורוזף אחר הכסף כמו חתול שרוזף אחר עכבר.

ויתן לי את מערת המכפלה וגו' בכסף מלא (כג ט)

מעשה בחסיד אחד שבא לקנות בחנות אחת, המוכר שהכיר בו כי הוא ירא שמים ועובד ה', הציע לו את הסחורה במחיר מופחת בהרבה מהמקובל השיב לו החסיד, אל נא יחר אפך, שאני מסרב לקנות ממך במחיר שהצעת לי, שכן אנוכי באתי לקנות אצלך בכסף מלא ולא ביראת שמים.

**והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שתה וגם לזמלך
אשקה אותה הוכזת לעבדיך ליעזוק (כד יד)**

כשאליעזר רצה לבדוק את רבקה האם היא בעלת מידות טובות, וגם חכמה בעלת שכל ובינה, אמר לה שתתן לו לשתות מהכד עצמו כדי לראות מה תעשה עם

פניני הפרשה

השאריות שישאר בכד לאחר שתייתו, במקרה ותשפוך לרצפה, זה מראה התנהגות לא יפה היות והאורח נעלב, ואם תקח לבית, זו לא מן החכמה כי אולי האורח חולה במחלה מדבקת. אלא העצה היחידה לתת את שאריות המים לגמלים. וכך באמת עשתה והדגישה שלא שפכה את המים בגלל שחוששת שמא הוא חולה, אלא כי רוצה להשקות את הגמלים. וזה הראתה שהיא גם בעלת מידות טובות, וגם חכמה. (בית הלוי)

סיפורי זז"ל

מה' יצא הדבר (פר 3)

מסופר במדרש רבה על מטרונה (אשה רומאית עשירה) אחת שפנתה לר' יוסי בן חלפתא ושאלה: "בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו" השיב לה רבי יוסי: "בששה ימים" המשיכה המטרונה לשאול: "ומאותה שעה ועד עכשיו, מה הוא עושה?" ענה לה: "יושב הקב"ה ומזווג זיווגים", בת פלוני תהא אשתו של פלוני". "וזוהי מלאכתו" השתוממה הגבירה הרומאית, "הרי גם אני יכולה לעשות זאת, יש לי עבדים ושפחות רבים, ובזמן קצר יכולה אני לזווג ביניהם זיווגים. אמר לה ר' יוסי: "אולי בעיניך מלאכה זו, של זיווג זיווגים-קלה היא, אך בעיני הקב"ה קשה היא כקריעת ים סוף" סיים והלך לו, והאשה ניגשה למלאכה: נטלה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידה אותם שורות שורות ואמרה: פלוני ישא פלונית, פלונית תנשא לפלוני, וכך זיווגה את כל עבדיה ושפחותיה בשעה קלה. למחרת הגיעו אליה העבדים והשפחות פצועים וחבולים, "מה ארע לכם?" התפלאה המטרונה –השדכנית, ואז החלו להישמע קולות זעקה: "אינני רוצה בזו!" "אינני רוצה בזה!" כך צעקו אלף

פניני הפרשה

עבדים ואלף שפחות. מיהרה המטרונה להזעיק את ר' יוסי ואמרה לו: "רבי אמת היא תורתכם, וכל מה שאמרת לי אמת".

"וישקול אברהם לעפרן את הכסף"

עפרן חסר ו"ו, כי אמר הרבה, ואפילו מעט לא עשה.

עם ישראל מקפיד לדבר אמת. חותמו של הקב"ה אמת. גדולי ישראל הקפידו לא להוציא מפיהם דבר שיש בו נדנוד של דבר לא נכון.

מספרים על רבי רפאל מברשיד שהיה ידוע כאיש אמת, וכל ימיו שמר פיו מכל משמר שלא יצא ממנו אף אבק שקר או שמץ של חוסר יושר, ואת מידתו זו היה משתדל להנחיל לתלמידיו, ואף היה משריש אותה בילדים רכים כשהיה מדבר על ליבם שיזהרו מאוד בלשונם.

בעירו נתפס על ידי השלטונות סוחר יהודי, שנחשד במסחר לא חוקי, והוא היה צפוי לקבל עונש חמור מאוד. כמובן שהשתדלנים ניסו בכל יכולתם להוציאו זכאי, ולאחר מאמצים מרובים הודיעו השופטים שאם יבואו שני הצדיקים רבי רפאל ורבי משה צבי מסוורן, וישבעו בפני בית המשפט שהיהודי חף מפשע, ישחררוהו ויצאוהו לחופשי. פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ולכן רבי משה צבי הודיע שיופיע בבית המשפט וישבע. אך רבי רפאל שכל ימיו כל כך הקפיד על לשונו לא ידע מה לעשות. מצד אחד: חייו של יהודי על כף המאזניים. מאידך קשה היה לו לעבור על מידתו ולהוציא שקר מפיו. בני המשפחה התחננו לפניו שיבא לבית המשפט, אולם הוא דחה זאת מיום ליום.

לילה לפני המשפט הסתגר רבי רפאל בחדרו, ופרץ בבכי תמרורים. כל הלילה ישב ובכה בלי להפסיק. בבוקר, החליט הנאשם כי אינו מוכן שהצדיקים ישבעו עבורו, והודה בבית המשפט. שליוח מיוחד רץ מיד לביתו של רבי רפאל להודיע לו שאין

פניני הפרשה

צורך שיגיע. כאשר פתח את הדלת, וגילה שרבי רפאל נסתלק מן העולם. נשמתו
נשארה זכה ונקיה מכל רבב...

"תנו לי אזוזות קבר"

שונא ישראל גדול אמר פעם לרבי יונתן אייבשיץ: נמאס לי מבני ישראל שמתרבים
בכל מקום. הייתי מוכן לשלם כסף רב למצוא מקום שאין בו יהודים...
ענה לו רבי יונתן: יש לי בשבילך רעיון למקום בו וודאי תוכל להיות ללא אף יהודי.
היכן? שאל הגוי. "בבית הקברות שלכם..." ענה רבי יונתן.

"הַגְּמִיאֵינִי זָא מַעַלְט מַיִם מִכַּרְךָ...".

אברהם אבינו מחפש אשה ליצחק. האשה שתבחר עתידה להקים את עם ישראל.
היא חייבת להיות צדיקה, יראת שמים, וכלילת המעלות הטובות. אליעזר מחליט
לבחון את האשה. בפה? במדות הטובות שיש בה. מה הם מדות טובות? אומר רבי
אלימלך מליז'נסק: "שנראה מעלת חברינו, ולא חסרונם". מה הכוונה? נבין במשך
יפה.

היה מלך שהחליט להזמין ציור בו יראו אותו – את המלך. הצייר שנבחר היה
בעל שם עולמי. המלך הסביר לו שהוא מתכנן לצייר יפה, אמתית ומדויק. כמוכן אם
הצייר ימצא חן בעיני המלך, הוא יקבל תשלום ביד רחבה, כמו שרק אוצר המלך
יכל לשלם. אף אזי לנפשו של הצייר אם זה לא ישביע את רצון המלך.

הביט הצייר בפני המלך, התבונן היטב מכל הכיוונים, וקבל על עצמו את המשימה.
הוא יכל לצייר את המלך בדיוק נמרץ. כל שערה ושערה של המלך, כל קמט
בפנים כל עין תהיה צבועה בגון המדויק, השפתיים, החיוך, הכל. - 'הצייר יהיה כל-
כף מדויק' – הוא מבטיח – 'שמי שיתבונן יהיה לו קשה להחליט האם זה המלך, או
שזה ציור. מפש כמו מראה! מתיישב הצייר בחדרו, וכרטיס התרגשות הוא מתחיל

פניני הפרשה

במלאכתו. בינתים אנו נכיר את המלך.

שנים רבות היה המלך אדם יפה תאר. פניו אצילות, קומתו גבוהה, שערו סרוק ומסדר בקפידה, כנראה למלך רם ונשא. אף אוויה. לפני שנתים חלה המלך, וגופו התעקם באופן מחריד. הרופאים שהגיעו מכל קצוות תבל השקיעו שעות רבות, שבועות ארוכים וחדשים ממושכים שפניו היפות של המלך ישובו להיות כמו שהיו, שיידו יעמדו שוב לצדי גופו בצורה אחידה, שרגליו ישרתו אותו כבעבר. בסוף המאמץ, עם כל הכאב, ההצלחה הייתה חלקית. צד ימין של המלך נותר מעוות. רק צד שמאל שב לתפקד באופן מלא ורגיל. ועתה על הציר לציר את גופו של המלך במלוא הדרו!

נשלה ימים ונשלה לילות רצופים עמל הציר עד שהצליח להוציא תחת ידו את דיוקן המלך בגדל טבעי. הוא הזמין סבלים שיבואו להעביר את התמונה בזהירות לארמון. המלך הביט בציור/מראה, פניו מחוירות... מאדימות... גופו החל לרעד מכעס... 'מה' – הוא שאג – 'איך מתבייש? כך אתה מציר אותי??? תתבייש לך!!!

ישר לעמוד התליה!

הציר השני שהגיע למד את הלכת. הוא כבר נזהר מאד. הוא ציר ציור יפהפה, מלך יפה תאר, בעל פנים יפות ומאירות, שער מסרק בקפידה, עינים פקוחות לרוחה ומביטות ישר, עמידה ישרה וגוו זקוף. ממש לתפארה. הוא היה משכנע, כי זאת היא המשאלה, ובחיוך הציג את יצירתו למלך.

אף אוויה... המלך שוב מחויר ומאדים חליפות, שוב שפתי רחטות מזעם: 'שקרן', הוא פולט, 'איך אתה מעיז לשקר אותי באופן כה בוטה??? אין כאן דמיון כלל אלי! מקומך היישר בחבל!!!'

ושוב יוצא הכרוז כי המלך מחפש ציר אשר יציר את דיוקן המלך במדויק, ובצורה

פניני הפרשה

יפה, וכמוכן, שהציר ימצא חן בעיני הסלף...

הציר החדש הִיה חכם ונבון. הוא הבין לנפש הסלף, הבין מדוע הוא כעס על שני הצירים הקודמים. והוא קבל עליו את המשימה. הוא השקיע את ראשו ורובו בציר האפנותי, וכאשר הוא הגישו לסלף, נהרו פניו. בציר ראו את הסלף כשהוא רכוב על סוס מלכותי אביר, ידו אוחזת במושכות בעצמה אדירה, והוא מביט קדימה. הציר צירו מהצד הפריא. מחצית פניו היפות בולטות בציר. את מחצית גופו החולה והמענת, לא ראו בציר. הסרונות נותרו, אף הם לא נראו. רואים רק את המחצית הנאה.

ילדים יקרים הסרונות נמצא בכל אחד מאיתנו. אף תמיד נביט רק על מעלות חברינו תמיד.

מצות תקל"ו תקל"ז לקבור המת ביום מותו ולא להלינו אלא אם כן זה לכבוד המת כדי להביא לו ארון ותכריכין או לקברו בכבוד. והעובר על זה ומלינו עובר על מצות לא תעשה (תקל"ו) לא תלין התלוי וכן כל מת. ועשה (תקל"ז) לקברו בו ביום.

מעשה בעשיר אחד שהיה לו בן יחיד מתמיד גדול שהגה ולמד בכל עת בתורה הקדושה, לא יצא מפתח בית המדרש, והקדיש את חיו לתורה ותפלה. הוא היה פרוש מן העולם והתעלה מאד עד שנהיה משכמו ומעלה מעל כל חבריו.

ראה השטן וכעס איה אסבים שנער זה יצמח ויתעלה כל כך? שלח חברים רעים לבית המדרש ואמרו לו: עד מתי תשב בין בתלי (קירות) בית המדרש ולא תבין בלום בהוויות העולם עד שתהיה כאפרוח שלא נפתחו עיניו. לאביך יש אוצרות כסף וזהב ואינך חסר אלא נסיון במקח

פניני הפרשה

וממִּכָּר לֹא לַעֲצָתָנוּ תִּשְׁמַע בְּקֶשׁ מֵאֲבִיךָ עֲשֵׂת אֲלֵפִים דִּינָרֵי זָהָב, וְלֹא לְקוֹשֵׁטָא עֵיר הַמְּלוּכָה לַעֲסַק בְּמִשְׂא וּמִתָּן וּתְרוּוִיחַ פִּי שָׁנִים וְטוֹב תוֹרָה עִם דְּרָךְ אֲרָז.

וַיְהִי כְּדַבְּרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם הִתְפַּתָּה לְדַבְּרֵיהֶם. בָּא אֶל אָבִיו וְאָמַר לוֹ: אָבִי הִיָּקֵר! הֵן מִלֵּאתִי כְּרִסִּי (בְּטָנִי) בְּשֵׁ"ס וּפּוֹסְקִים, וְגַם סִפְרֵי דְרוּשׁ וּמוֹסָר אֵינָם זָרִים לִי אִךְ רְחוּק אֲנִי מִהֲוִיּוֹת הָעוֹלָם, אֵינְנִי בְּקִי בְּטִיב מִשְׂא וּמִתָּן, וְעַד מָתִי אֲשִׁב וְאֶצְפֶּה לְשִׁלְחָנָךְ. אֲנָא אָבִי! הוֹרִינִי דְרַכֵּי הַמְּסַחֵר. שְׁלַחֲנִי לְעֵיר הַבִּירָה לְשֵׁם מְקַנָּה וְקַנְיִן וְאֶלְמִד אֶת דְּרַכֵּי הַמְּסַחֵר.

הַצָּטְעַר הָאֵב וְאָמַר: אִם רְצוֹנָךְ לְלַמֵּד דְּרַכֵּי מִשְׂא וּמִתָּן, בָּא עִמִּי כָּל יוֹם שְׁעָה אַחַת לְחֲנוּתִי, וְתִרְאֶה אִיךְ קוֹנִים וּמוֹכְרִים וְתִהְיֶה מְעוֹרָה עִם הַבְּרִיּוֹת, וְשָׂאֵר הַיּוֹם עֲסַק בְּתוֹרָה, כִּי שְׂכָרָה הַרְבֵּה מְאֹד. וְכִיּוֹן שְׂזַכִּיתָ שְׁחַנְנָךְ הַשֵּׁם בְּשִׂכְלֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְמַדָּה נִפְלְאָה וְדָאֵי תִּגְדַּל לְאַחַד מֵעַנְקֵי עוֹלָם הַתּוֹרָה מִדּוּעַ אַתָּה רוֹצֵה לְהַפְסִיק לִימוּדֶיךָ. וְעוֹד שְׁלַעֵיר הַמְּלוּכָה צְרִיךְ לְהַגִּיעַ דְּרָךְ הַיָּם, וְאוֹרְחוֹת יָמִים הֵם בְּחֻזְקַת סַפְנָה. הֲלֹא לְרוּחַ הַמְּסַחֵר אֵין אָנוּ צְרִיכִים, כִּי עֲשִׂירִים גְּדוֹלִים אֲנַחְנוּ וְלָמָּה תִּסְכַּן נַפְשְׁךָ וְתַצְעַר אֶת אָבִיךָ בְּדַבַּר הַזֶּה? אַל נָא בְּנֵי מַחְמַדִּי, שְׁמַע בְּקוֹלֵי הַסֵּר דְּבָרִים אֲלוֹ מִרְאשְׁךָ וְהַמִּשְׁךָ לַעֲסַק בְּתוֹרָה כִּי הִיא מְשׁוּשׁ חַיִּי. הֲבֵן כַּמּוֹבֵן שְׁמַע לְדַבְּרֵי הָאֵב וְשִׁמַּח לְקַיָּם מִצְוֹת כְּבוֹד אָב.

אִךְ הַשֵּׁטֶן לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט וְהַרְבֵּה עָלָיו מִרְעִים, שְׂאָמְרוּ לוֹ וְדָאֵי אֵין אָבִיךָ סוּמָךְ עָלֶיךָ וְחוֹשֵׁב שְׂאִתָּה בְּטָלָן, רְאֵה פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי אִיךְ הִתְעַשְׂרוּ מִנְּסִיעָתָם. וּבְכֻלָּל, הַיּוֹם בְּסַפְיָנוֹת הַחֲדָשׁוֹת אֵין בְּזָה כָּל כֶּךָ סַפְנָה. שְׁלֹא שְׁמַעְנֵנוּ שְׁטַבְעוּ אֵלָא אַחַד לְאַלְתָּה. עַד שְׁנַכְנַס לַעֲצָבוֹת. רְאֵה הָאֵב שְׁבָנוּ נַכְנַס לַעֲצָבוֹת וְחֻשׁ לְנַפְשׁ בְּנוֹ, הִחְלִיט שְׁלַתּוֹעֵלַת הָעַנְיָן עֲדִיף שִׁיתְרַצֶּה לְדַבַּר. לָכֵן שְׂכַר סַפְיָנָה חֲדָשָׁה וְנִאָּה וְצִיִּידוֹ בְּעֲשֵׂרֵת אֲלֵפִים דִּינָרֵי זָהָב לְמַסְחָר, וְעוֹד מְעוֹת לְצוּרְכֵי הַדְּרָךְ וְשִׁלַּח עִמּוֹ אֶת בְּנוֹ מִשְׁק בֵּיתוֹ לְלוּזוֹתוֹ וּלְשִׁמְרוֹ, וּלְהַדְרִיכּוֹ בְּמִשְׂא וּמִתָּן וְלְדַאֵג לְכָל צְרִכָיו. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ לֹא הוֹצִיאוּ אֶת מְטַלְטְלֵיהֶם מִהַסְפִּינָה, אֵלָא הִלְכוּ לְחַפֵּשׂ אַכְסִינְיָה רְאוּיָה לָבֵן הָעֲשִׂיר כְּכַבוֹדוֹ. וּבִנְתָם עָבְרוּ דְרָךְ גַּן יָפָה עֵינַיִם, וּבּוֹ מְקוֹמוֹת רַבִּים לִישִׁיבָה. אָמַר הָאִישׁ אֵל בְּנוֹ הָעֲשִׂיר שֵׁב כָּאֵן, וְאֲנִי אֲלֹךְ לְחַפֵּשׂ מְקוֹם. וְכִשְׂאֲמָצָא נִקַּח שְׁנֵינּוּ אֶת הַמְּטַלְטְלִין מִהַסְפִּינָה וְנָלְךְ לְאַכְסִינְיָה, וְכַךְ עָשָׂה.

בְּאוֹתוֹ יוֹם נִפְטַר בְּקוֹשֵׁטָא חָסִיד אַחַד צְדִיק וְקְדוֹשׁ. הָעֶבֶר הַשְּׂמֵשׁ קוֹל בְּרַחוּבוֹת בְּשֵׁם בֵּית הַדִּין אֲשֶׁר בְּעֵיר לְבוֹא כּוֹלָם לְלוּיָה שֶׁל הַצְּדִיק הַמֵּת. כִּשְׂשִׁמְעַת בְּנוֹ הָעֲשִׂיר אֶת הַהַכְרָזָה, הִחְלִיט גַּם אֲנִי

פניני הפרשה

אלה לקיים מצוות לוויה. כי צדיק שמות הפל חייבים בכבודו. פינתים חזר האיש וראה שהוא קם ללוות, נסה למנוע ממנו לילה, אך בן העשיר לא הסכים, וילכו שניהם יחדיו.

בדרך שמע בני אדם הולכים אחר הארון ומקללים את החסיד. התפלא מאד ושאל וכי לא צדיק היה? ענו לו בן ודאי היה צדיק וכן הזיל מפיו כסף רב להכנסת אורחים ושאר מיני צדקות, ואף בנה בנין נאה ומרוח לצורך זה. וכיון שההוצאות היו רבות לקח הלואות מהרבה אנשים, והיה בדעתו להחזירם אחר שנה או שנתיים. ואז קרה לו אסון גדול, אש פרצה בביתו ושרפה את כל אשר לו, ונשאר עני מרוד בלי מקור פרנסה. ועתה שמת, יש לו הרבה נושים שהיה חייב להם ממון רב, והם מקללים אותו. שאל את האנשים האם בכוונה לזה בלי להחזיר? חס ושלום ענו, כי היה צדיק וחסיד אך האש ששרפה את כל נכסיו גרמה לכך שלא יכול היה להחזיר.

נגש בן העשיר אל הקבר הפתוח ולא הרטה לקבור את המת עד אשר הביאו לו את עשרת אלפים דינרי הזהב מהאניה ופרע את כל השטרות שהיה חייב, ואחר כך הספידוהו כהלכה ונקבר בכבוד גדול. אחר שובו מבית מועד לכל חי לא רצה לשהות יותר בקושטא, ואמר שאינו רוצה להשאר במקום ליד אנשים שמקללים חסיד על דבר של אונס שאין תלוי בו, וחזר לביתו. הבן חזר אל עיר מגורי אביו ושב לבית המדרש, והאיש שליווה אותו ספר לאב את כל מה שקרה. שמח האב שהבן חזר בריא ושלם מהדרך, ובפרט שהשכיל לחזר לתלמודו, ולא שם לבו על הפסד הממון כי עשיר גדול היה.

אך השטן לא טמן ידו בצלחת ושלח שוב את חבריו ששמעו מה שקרה, ולעגו לו. הנמצא שוטה כזה בכל העיר שילך לעיר גדולה כמו קושטא ויברח בהחבא? ומה אם יש כמה אנשים ריקים ופוחזים האם בגלל זה אין אנשים טובים וישרים שאפשר לסחור איתם? איזה טפש אתה, אילו היה מלך בקדקרה היית קונה בשארית הכסף סחורה וחוזר ומרויח כמה אלפי דינרי זהב. כך דברו אליו עד ששוב התפתה ואחר כמה חדשים חזר ובקש מאביו לנסות שוב את מזלו. גם הפעם ניסה אביו להניאו אך פטרדה את חוזה רצונו וחטש לבריאות נפשו נאלץ לשכר שוב אגיה חדשה עוברת אורחות ימים עם איש עתי שילוח את בנו. ועיידו בעשרת אלפים דינרי זהב בבראשונה, והגיעו לקושטא. גם הפעם השאירו את כל אשר להם באגיה וירדו למצוא אכסניא, עברו באותו גן ובן העשיר ישב שם.

פניני הפרשה

נָשָׂא עֵינָיו וּרְאָה אִישׁ עֹמֵד מֵעַל בְּמִוֶּה וּלְיָדוֹ נַעֲרָה קִטְנָה יָפָה עַוּ מְאֹד וְהַמּוֹן בְּנֵי אָדָם סְבִיבָם. נִגַּשׁ לַמָּקוֹם וּבִרְר מִה קוֹרָה שָׁם עָנּוּ לוֹ הָאֲנָשִׁים הַנַּעֲרָה שְׁעוּמֶדֶת לְיָדוֹ הִיא שְׁבוּיָה שְׁנַשְׁבִּית בְּמִלְחָמָה, וְהַשְּׂבָאִי עֹמֵד וּמְכָרִיו עַל מְחִירָהּ, וְרוּצָה לְמִכְרָהּ לְכָל הַמְרַבָּה בְּמַחִיר. כָּאֵב לוֹ מְאֹד שְׁנַעֲרָה שְׁנִרְאִית בַּת מְלָכִים אוֹ רוֹזְנִים תִּמְכַּר מִמְּכַרְתָּ עֶבֶד כְּשִׁפְחָה, נִגַּשׁ וְשָׂאֵל: אֵיזָה מְחִיר תִּרְצָה עֶבֶד הַנַּעֲרָה הַזֹּאת? וַיַּעַן חָמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרֵי זָהָב. הַסְּפִים בֶּן הָעֶשְׂרִי לְתַת לוֹ חָמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרֵי זָהָב עֶבֶד פְּדִיוֹן שְׁבוּיִם, וְאָמַר לְסַרְסוּר; אֵל תִּכְרִיז עַל הַמְּכִירָה, אֲנִי אֶתֵּן לָךְ אֶת מְלֶאֱ הַסְּכּוּם שְׂאֵתָה דוֹרֵשׁ וְתָבִיא לִי אוֹתָהּ. הִבִּיא הַסַּרְסוּר אֶת הַנַּעֲרָה לְיָד בֶּן הָעֶשְׂרִי, וְזֶה שָׁלַח אֶת הָאִישׁ לְהָבִיא לוֹ מִהָאֲנִיָּה 500 דִּינָרִים. אַחַר שִׁפְדָּאָה אָמַר לְאִישׁ שְׁעֵמוֹ; בְּעִיר כְּזוֹ אֲשֶׁר מוֹכְרִים בְּתוֹכָהּ נַעֲרוֹת עֲדִינּוֹת כְּמוֹ סוּסִים וְחִמּוּרִים אֵין לִי חֶשֶׁק לְשָׁהוֹת אֲפִילוֹ רִגַע אֶחָד, הִבָּה נַחְזוֹר לְבֵיתִנּוּ וְלֹא אֶרְאֶה אֶת פְּנֵי הָעִיר הַזֹּאת עוֹד. נִיטָה הָאִישׁ לְדַבֵּר אֶל לְבוֹ שְׁהָרִי נִשְׂאָר לוֹ תִשְׁעַת אֲלָפִים וְחָמֵשׁ מֵאוֹת דִּינָרִים וְזֶה סְכּוּם גָּדוֹל מְאֹד וְאֶפְשֶׁר לְקַנּוֹת בָּהֶם סְחוּרָה מְשֻׁבַּחַת וְלַהֲרוֹיַח עֲלֶיהָ.

הָעֶשְׂרִי אָטַם אֶת אָזְנוֹ וְלֹא רָצָה לְשְׁמוֹעַ כְּלוּם, וְלָכֵן חָזְרוּ לְעִירָם עִם הַנַּעֲרָה. הָאֵב וְהָאִם שְׁמַחוּ מְאֹד כְּשִׁחְזְרוּ בְּרִיא וְשָׁלֵם, וּכְשִׁדְּאוּ אֶת הַנַּעֲרָה שִׁפְדָּה קְבֻלָּה בְּזוֹרוּעוֹת פְּתוּחוֹת, אָהָבוּ אוֹתָהּ וּגְדָלוּ אוֹתָהּ כְּאִלוֹ הִיתָה בָתָם וּכְשִׁדְּבוּ עִמָּה נוֹדַע לָהֶם שֶׁהִיא בַת מְלָךְ, וְרָאוּ שֶׁהִיא יַפֵּת תֹּאֵר וַיַּפֵּת מִרְאָה בַּעֲלַת שֶׁכַל זָר וְנִפְלֵא וּמְכַשְׁרֶת מְאֹד, וַיּוֹדַעַת כְּמָה שְׁפוֹת וּבִינֵיהֶם גַּם שִׁפְתַּי הַמְּדִינָה שְׁבָה נִמְצָא הַגְּבִיר. וְכֵן סִפְרָה לָהֶם שֶׁהִיא בַת יַחֲדָה לְהוֹרִיָּה, וְאָבִיהָ נִלְחַם עִם אוֹיְבָיו וְשָׁבוּ אוֹתָהּ וְשִׁלְחוּהָ לְמִמְכָּר עֶבֶד בְּקוֹשֶׁטָא. כִּיּוֹן שִׁגְדָּלָה בֵּין הַיְהוּדִים וְרָאָתָה אֶת יַפֵּי הַלִּיכּוֹתֵיהֶם וּמִנְהַגָּם כְּלָתָה נִפְשָׁה לְהַתְגַּנֵּר וְלַהֲדַבֵּק בְּתוֹרַת יִשְׂרָאֵל. הָעֶשְׂרִי וּבְנֵי בֵיתוֹ מְלָאוּ מִשְׁאֲלֹתָהּ וּגְיִירוֹתָּ וְנִקְרָא שְׁמָה שְׂרָה.

כְּאֲשֶׁר בֶּן הָעֶשְׂרִי הִגִּיעַ לְפָרְקוֹ חָשְׁבוּ הוֹרֵיוֹ כִּי אֵין נָאָה וּמִשְׁכִּילָה יוֹתֵר מֵהַבַּת שֶׁהֶם גְּדָלוּהָ וְרָאוּ לוֹ לְהַנְשֵׂא לָהּ. הִחְלִיטוּ לְשָׂאוֹל אֶת פִּי הַבְּחוּר, וְהוּא עָנָה: אָמַת הַנַּעֲרָה טוֹבַת מִרְאָה וְנַחֲוֹנָה בְּכָל מִדָּה יָפָה, אֵף אֵיךְ אֶחָגוּג עִמָּה כְּאֵן וְהוֹרִיָּה יוֹשְׁבִים וּמִתְאַבְּלִים עַל אֶבְדּוֹן בָּתָם? וְעוֹד כִּיּוֹן שְׁבַת מְלָכִים הִיא אֵיךְ אֲשָׂא אוֹתָהּ בְּלִי לְשָׂאוֹל אֶת אָבִיהָ. לָכֵן אָסַע עִמָּה אֶל אָבִיהָ וְאָמַר וְהָיָה אִם יַחְפְּצוּ לְתַתָּה לִי לְאִשָּׁה אֲשֶׁאֲנָה כְּרֵת וּכְרִין.

פניני הפרשה

נבהל האב ואמר: מה תאמר בני הרי מקום מגורי אביה רחוק ארבע ידות מקושטא הים קשה וסוער וסכנה מאד גדולה לנוסעים בו. אם רצונך אשלח אתה עם חמש נשים וחמשה אנשים והם ימסרוה בידי אביה ויחזירו לנו תשובה אם יאותו לך. חשב הבן בלבו מאחר שהתגירה חייבת לקיים מצות השם, ואם תסע לבדה יתכן שתפחד לחזור ובעל ברהה תנשא לגוי על כן ראוי שאסע עמה ואביה לא ימנע אותה ממני מאחר שפדיתיה וכך תנשא בדת משה וישראל הסביר את הדברים לאביו, אך אביו פחד מהנסיעה ולכן החליט הבן שישתק מפני כבוד אב.

עברו ימים והבן לא רצה לשמוע על שדוד אחר מאחר שאף אחת לא דמתה לשרה באצילותה, ראה האב שאין בידו למנעו ואם יסרב לא ינשא הנער לעולם. קנה לו ולה מלבושים יפים ותכשיטים יקרים ביאה לבת מלך, ושכר ספינה גדולה ושלחם עם יורדי ים ותיקים שבקיאים בדרךי הים ובמסעות ונסעו לדרךם.

ארבעה חדשים עברה האניה על פני המים ואפילו עב (ענו) קל לא נראה בשמי הרקיע והתקרבו למחוז חפצם. באחד הימים עלה רב החובל אל ראש התורן והביט במשקפת וראה את רצועת החוף מרחוק השמחה של בולם היתה גדולה ובעקר התרגשות הנערה לראות את הוריה. אלא שאז התקדרו השמים בעבים ורוח סערה הדפה את האניה וטלטלה אותה כאגוז על פני המים. יום שלם נאבקו אנשי האניה ורב החובל בראשם לנט את האניה לחוף אך גלי הים שגבהו בהרים גדולים לעגו להם ולמאמצייהם, והנה התרומם גל עצום וחזק הדף את האניה על שן סלע והאניה נופצה באחת תוך רגע ירדו כל אנשי האניה עם בן העשיר ובת המלך למצולות ים בשהגלים העצומים מעלים אותם ומורידים מעלה ומטה.

בסירה וחותר במים בכל כחו עד שהתקרב אליהם, קפץ מהסירה עם חבל ארוך ועבה וקשרם יחד בקשר חזק, ובמהירות חזר אל הסירה ומשך אותם אחריו עד שמטה אותם מהמים והעלים לסירה, והמשיך לחתור באמץ רב והתקרב לחוף עד שהסירה הגיעה ליבשה. אז העלה אותם על החוף וטפל בהם במסירות עד שפקחו עיניהם וחזרו להפרתם כששבה נפשם וראו את מצילם שמיטפל בהם, שאלו אותו מי אתה? ואיה אנו נמצאים? ענה להם האיש אל תשאלו לשמי, אלא הודו להשם כי לעולם חסדו שהציל אתכם יחידים מכל נוסעי הספינה מהמים הזדונים. עכשו תלכו לצד ימין מהלך בשתי שעות ותגיעו לפנדק גדול ורחב ידים. הפנסו לתוכו לנוח מכל עמלכם אחר כך אבוא אליכם ואומר לכם מה שתעשו, והדיג הלה.

פניני הפרשה

עשו שניהם כדבר הדיג והגיעו אל הפנדה נכנסו פנימה ונחו מעמל הדרך. אחר כמה שעות הגיע הדיג ומצאם מחכים לבואו ושאלו אותו איזה גמול ישיבו לו, כי אניןן גביר עצום, והנערה בת מלך כל אשר תשאל נשתדל לתן לה על שסיפנת את עצמה לחתר לתוך הגלים הסוערים האלו והתאמצת להצילנו. ענה להם אני דורש רק דבר קטן שכר עמלי. בתחלה תשלחו רץ למלך אבי הנערה ותודיעו לו שאתם בפונדה. המלך ישמח מאד לבשורה ויצא במרפבת המלכות עם כל שריו לקבל את פניכם בכבוד גדול ויביאכם לחצר המלוכה. אחר כך יתן לה את בתו לאשה ובלייל החפה אחר שילכו כל המזמנים תבואו שניכם לבדכם אל המקום בחוף ששם משיתי אתכם מהים ורק אתם תבואו בלי זר, ותביאו עמכם את חפירה ומעדר ומחצלת שתהיה לי לתפס דגים. הדרך לכאן פשוטה פי תלכו ישר כל הזמן עד שתגיעו הנה. זה הגמול שאני מבקש במקום עמלי להצילכם. הדיג ברכם שיחיו בשלום ושלחה בחיי נעם והלה מהפנדה. בן העשיר ובת המלך התפלאו על בקשתו של הדיג אך החליטו לעשות כל מה שבקש מאתם. ובנתם שלחו רץ להודיע למלך שפדו את בתו מהשבי והיא נמצאת בפונדה הקרוב. שמח המלך שמחה גדולה ומיד ארגנו לו משרתיו את מרפבת המלכות ואת כל המנגנים והזמרים ובאו כולם בתפים ובמחולות לקראת בתו. כשהגיעו המלך והמלכה לפנדה והכירו את בתם היחידה נפלו על צוארה בבכי של שמחה והיא ספרה למלך את כל אשר עבר עליה בשבי עד שכן הגביר פדאה והוריו גדלו אותה וחינכוה וכן ספרה לו שכל אנשי האניה טבעו והם נצלו יחידים דרך נסוחזרו העירה וכל העם הריעו לקראתו והעיר צהלה ושמחה. ישב בן העשיר בארמון המלך וכבדוהו מאד ואחר שבוע אמר המלך לתתה לו לאשה. הכינו סעודה גדולה לכל עיר המלוכה ומחצות היום שרו ונגנו ואכלו ושתו בשמחה ובטוב לבב עד חצות הלילה שהתפזרו וחזר כל אחד לביתו. אחר שכלם הלכו, הורידו החתן והכלה את בגדיהם היקרים, ולבשו בגדים פאחד האדם לקחו אתם מעדר ואת חפירה ומחצלת כבקשת הדיג והלכו בדרך החשוכה והארכה ישר עד לשפת הים כדי לפגש את הדיג שהצילם. כאשר הגיעו שמח הדיג מאד לקראתם וברכם ואמר להם: דבר גדול עשיתם שבאתם לעזור לאיש זקן. הראה להם את המקום ואת החפירה שצריכים לחפר, והם עבדו במרץ ותוך כשעה גמרו והשלימו את מלאכתם. כשסימו לחפר בקש מהם לשים את המחצלת סביב, ואחר כך אמר להם רוצה אני להכנס פנימה לראות אם החפירה עשויה כהגו, נכנס ושכב בתוכה ואמר: שמעו נא את דברי!

פניני הפרשה

דעו לכם שאיני בין החיים ואיני דיג כלל, אני החסיד ששילמתי את כל חובותיו בעיר קושטא להצילו מהחרופים והגדופים שחרפוהו בשעת הלוייה. ועל ידי שפרעת את החובות קברוני בכבוד גדול. וכשנהייתה סערה בימים והאניה נשברה וכל נוסעיה צללו לתהומות באה הצדקה שעשית עמדי ולמדה זכות עליך ועל הנערה בת זוגך להצילכם מהצרה. ויצא פסק הדין שאותו איש החסיד צריך להחזיר את החוב. מיד השיבו רוחי אל גוייתי שנקברה בקושטא ורוח נשאתי משם הנה פהרף עין בצורת דיג עם סירה כדי להצילכם. ומשנגמרה שליחותי אני צריך לקבורה חדשה פה. וכמו שעשיתי עמכם חסד שהצלתי אתכם מהמים תעשו עמי חסד של אמת ותשלימו את קבורתי, שימו עלי מחצלת ועליה עפר, ולמעלה תל שידעו שקבור כאן אדם. וכשסיים דבריו נדם. (שתק) ירד בן העשיר אל החפירה לראות מה קרה לו וראה שאין בו רוח חיים, קיים צואתו וקברוהו כאשר בקש.

במתוק האור מביא זיידה על הפרשה:

שלושה רצו, שנים קפצו, ואחת פרח.

ופתרונו:

שלושה רצו

ויפל השם לקראתה

ויפל לבן אל האיש החוצה

ותפל הנערה ותלץ לבית אמה

שנים קפצו

הפס"י: היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הצדק.

הפס"י: וישן לבן לבתואל - פסע היה וקפל להשיב לפני אביו.

אחת פרח

הפס"י: וכמא טלא שמש, פרחת נשמתה מאנה ומתה.

עוד זיידות מהמקרא בפרשה

פניני הפרשה
בבית של בתואל היה בשפע, ובמצרים הפשו אחריו עם ישראל בעמל רב .

מימין הוא צבע בהיר ומשמאל הוא כלי נגינה .

היא ירדה לשם והוא הגיע משם, ובסוף היו יחד 140 שנה .

בברכת שבת שלום

הרב דוד ויג

השוכר את האומניו

חיי שרה

שאלות לשנינו וזורה

- . מה דורש רש"י ממה שכתוב 'שנה' בכל פרט ופרט? ומה לומד רש"י מ"שני חיי שרה"?
- . למה נקרא המקום 'קרית ארבע'?
- . מאיפה בא אברהם לספוד לשרה?
- . מה הקשר בין מיתת שרה ועקידת יצחק?
- . למה אמר אברהם "גר" ו"תושב" הלא הם שני דברים סותרים?
- . למה נקראת המערה 'מערת המכפלה'?
- . מה הפשט "בכסף מלא"?
- . למה כתוב "ועפרון ישב" חסר וא"ו?
- . מאיפה לומדים שכולם באו לגמול חסד עם שרה?
- . מה התכוון עפרון באמרו: "לא אדני"? ולמה כתוב "נתתי" - בלשון עבר?
- . מה הפשט "אך אם אתה לו שמעני"?
- . מה הפשט "ארץ ארבע מאות..."? ומה הכוונה ברש"י: 'הנח את המכר'?
- . למה כתוב "וישקול אברהם לעפרון" חסר וא"ו? ומה הפשט "עובר לסוחר"?
- . מה הפשט "ויקם שרה עפרון" לפי פשוטו ולפי מדרשו?
- . איזה קשר יש בין הפסוק: "וד' ברך את אברהם בכל", למה שכתוב אחר זה ששלח את אליעזר?
- . למה כתוב בפסוק ז' "אלקי השמים" ולא כתוב 'אלקי הארץ', ובפסוק ג' נאמר גם "אלקי הארץ"?
- . מה הפשט 'כל לי- לו - להם הסמוכים אצל דיבור'?
- . מה הפשט בכל מקום: 'דיבר אלי, אליו, אליהם'?
- . מה השביע אברהם את אליעזר? ואם לא תרצה האשה ללכת מהיכן יקח אשה ליצחק?
- . מה התכוון אברהם באמרו: "דק את בני...?"
- . למה כתוב "מגמלי אדוניו"?
- . איך לקח אליעזר את כל טוב אדוניו בידו? ולמה עשה אברהם כן?
- . למה נקרא המקום ארם נהרים?
- . מה היה סימנו של אליעזר?
- . מה הפשט "אותה הוכחת"? ומה הפשט "זבה אדע"?
- . למה מתרגם התרגום "כלו" - די ספקון?
- . מה הפשט "ותער כדה"? "המערה מכלי אל כלי"? "אל תער נפשי"? "אשר הערה למות נפשו"?
- . מה הפשט "משתאה לה"? ולמה השתאה? ומה הפשט לפי התרגום? ואיזה פשט אי אפשר לומר?
- . על מה רמז אליעזר כשנתן לרבקה נזם זהב "בקע" משקלו? "שני צמידים"? "עשרה זהב משקלם"?
- . למה נתן לה אליעזר מתנות לפני ששאל אותה בת מי היא?

חיי שרה

- . למה אמר אליעזר "ללון", והיא אמרה "ללון"?
- . למה כתוב "בדרך" בפת"ח?
- . למה רצה רבקה לבית אמה?
- . למה רץ לבן לקראת אליעזר?
- . למה עמד אליעזר על הגמלים?
- . מה הפשט "עד אם דברתי...?" ומאיזה לשון הוא?
- . למה כתוב "אלי לא תלך..." חסר בלא וא"ו?
- . למה כתוב ואבוא "היום"?
- . מאיפה לומדים: "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתם של בנים"?
- . מה לומדים מהפסוק "גם אתה"?
- . איזה לשון הוא "אכלה"?
- . למה שינה אליעזר סדר המעשים שעשה?
- . מה הכוונה "על ימין או על שמאל"?
- . למה ענה לבן לפני בתואל?
- . מה הכוונה ברש"י: 'למאן בדבר הזה לא ע"י תשובת דבר רע ולא ע"י תשובת דבר הגון'?
- . מה לומדים מזה שהשתחוה אליעזר?
- . למה ענו רק לבן ואמה ולא בתואל? ולמה היה דבר זה?
- . מה הפשט "ימים"? ולמה דוקא זמן זה? ולמה א"א לומר "ימים" כפשוטו? ומה הפשט "או עשרה"?
- . מה לומדים מהפסוק "ונשאלה את פיה"?
- . מה התכוונה רבקה באמרה "אלך"?
- . מה התכוונו באמרם לרבקה "את היי לאלפי רבבה"?

